

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2001/353

Karar Sayısı : 2002/87

Karar Günü : 26.9.2002

Resmi Gazete tarih/sayı:01.03.2003/25035

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Bergama Asliye Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 4.1.1961 günlü, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 4369 sayılı Yasa ile değiştirilen 359. maddesinin (a) bendinin son paragrafında yer alan "...yürürlükte bulunan asgari ücretin bir aylık brüt tutarının yarısı esas alınır..." bölümünün, Anayasa'nın 2., 10. ve 38. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Yükümlü hakkında, 213 sayılı Vergi Usul Yasası'nın 359. maddesinin (a) bendi uyarınca cezalandırılması için açılan davada Cumhuriyet Savcısının Anayasa'ya aykırılık iddiasını ciddi bulan Mahkeme, kuralın iptali için başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 4369 sayılı Yasa ile değiştirilen 359. maddesinin itiraz konusu kuralı da içeren (a) bendinin son paragrafı şöyledir:

"Hükmolunan hapis cezasının para cezasına çevrilmesinde, hapis cezasının her bir günü için, sanayi sektöründe çalışan onaltı yaşından büyük işçiler için (iptali istenen kuralda yer alan "hüküm tarihinde" ibaresi, Anayasa Mahkemesi'nin 7.6.1999 tarihli ve E:1999/10, K:1999/22 sayılı kararı ile iptal edilmiştir) **yürürlükte bulunan asgari ücretin bir aylık brüt tutarının yarısı esas alınır** ve hükmolunan bu para cezası ertelenemez."

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru kararında, itiraz konusu kuralın Anayasa'nın 2., 10. ve 38. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince Mustafa BUMİN, Haşım KILIÇ, Samia AKBULUT, Yalçın ACARGÜN, Sacit ADALI, Ali HÜNER, Fulya KANTARCIOĞLU, Rüştü SÖNMEZ, Ertuğrul ERSOY, Tülay TUĞCU ve Ahmet AKYALÇIN'ın katılımlarıyla 5.7.2001 günü yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu Yasa kuralı, dayanan Anayasa kuralları ile bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında, Vergi Usul Kanunu'nun 359. maddesinin (a) bendinde yer alan "yürürlükte bulunan asgari ücretin bir aylık brüt tutarının yarısı esas alınır" bölümünün, kısa süreli özgürlüğü bağlayıcı cezaların, 647 sayılı Kanun'un 4. maddesinin öngördüğü miktarlardan daha yüksek rakamlarla paraya çevrilmesini gerektirdiği, bu durumun Anayasa'nın 2., 10. ve 38. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Başvuru kararının sonuç bölümünde, kuralda yer alan "hüküm tarihinde" sözcüklerinin de iptali istenilmiş, ancak kararın gerekçesiyle birlikte incelenmesinden, bu sözcüklerin Anayasa Mahkemesi'nin 7.6.1999 günlü, E.1999/10, K.1999/22 sayılı kararıyla iptal edilmiş olması nedeniyle yalnız "yürürlükte bulunan asgari ücretin bir aylık brüt tutarının yarısı esas alınır" bölümü için başvuruda bulunulduğu, bunun dışında bir istemin olmadığı, sonucuna varılmıştır.

Türk Ceza Yasası'nın 1. maddesinde "Kanunun sarıh olarak suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemez, kanunda yazılı cezalardan başka bir ceza ile kimse cezalandırılmaz" denilerek suç ve cezada yasallık ilkesi belirtilmiştir. Bu kural Anayasa'nın 38. maddesinde de yer almaktadır.

213 sayılı Yasa'nın 4369 sayılı Yasa ile değişik 359. maddesinin (a) bendinin (1) ve (2) nolu alt bentlerinde sayılan eylemleri gerçekleştirenlere "...altı aydan üç yıla kadar hapis cezası..." öngörülmüştür. Hapis cezasının para cezasına çevrilmesi söz konusu olduğunda da "...yürürlükte bulunan asgarî ücretin bir aylık brüt tutarının yarısı..."nın esas alınacağı belirtilmiştir.

Suç sayılan eylemler ve yaptırımı olan özgürlüğü bağlayıcı ceza madde hükmünde açıkça gösterilmiştir. Maddede suçun müeyyidesi özgürlüğü bağlayıcı ceza olmakla birlikte bu cezanın para cezasına çevrilebileceği de öngörülmüştür.

213 sayılı Yasa'nın 359. maddesinde hangi eylemlerin suç teşkil ettiği belirtilmiş keza özgürlüğü bağlayıcı ceza saptanmış, özgürlüğü bağlayıcı cezanın para cezasına çevrilmesinde esas alınacak ölçü de yasada gösterilmiştir. Suç tarihinde geçerli olan ve iki yılda bir tespit edilen asgarî ücretin miktarını öğrenmek olanaksız ya da özel bir çaba gerektirmediği gibi, belirsiz ve keyfi uygulamalara yol açacak nitelikte de değildir.

Bu nedenle kural, Anayasa'da belirtilen cezaların yasallığı ilkesine aykırılık oluşturmamaktadır.

Yasaların ve bu yasalarla getirilen kuralların genel olması hukuk devleti ve yasa önünde eşitlik ilkelerinin bir sonucudur. Yasaların genelliğinden anlaşılan, belli kişileri hedef almayan, özel bir durum gözetmeyen, önceden saptanıp, soyut biçimde herkese uygulanabilecek kurallar içermesidir. O halde yasa kurallarının her şeyden önce genel nitelikte olması, herkes için objektif hukuki durumlar yaratması ve aynı hukuki durumda bulunan kişilere ayırım gözetmeksizin uygulanabilir olması gerekir.

Cezaların, suçların ağırlık derecelerine göre önleme ve iyileştirme amaçları gözönünde tutularak adaletli bir ölçü içinde konulması, ceza hukukunun temel esaslarındandır.

Ceza siyasetinin konusu, hangi eylemlerin suç olacağı ve suç olarak kabul edilen eylemlere ne tür ve miktarda ceza verileceğinin tesbitidir. Dolayısıyla kısa süreli özgürlüğü bağlayıcı cezaların para cezasına çevrilmesinde suçların cinsine göre farklı düzenlemeler yapmak yasakoyucunun takdir yetkisi içindedir.

Kısa süreli özgürlüğü bağlayıcı cezaların para cezasına çevrilmesi olanağının tanınması çağdaş ceza hukukunun benimsediği, kısa süreli özgürlüğü bağlayıcı cezaların sakıncalarını ortadan kaldırmaya ve cezaların bireyselleştirilmesine yönelik düzenlemelerdir.

Hukuksal eşitliği öngören Anayasa'nın 10. maddesinin, tüm suçluların her yönden aynı kurala bağlı tutulmaları zorunluluğunu ifade etmediği kuşkusuzdur. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda olan kişilere yasa karşısında ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Hukuksal durumları farklı olanlar arasında farklı uygulamalar yapılması eşitlik kuralına aykırılık oluşturmaz.

Yasakoyucu, zamanla değişen gereksinimleri karşılamak, kişi ve toplum yararının zorunlu kıldığı düzenlemeleri yapmak, toplumdaki değişikliklere koşut olarak alınan önlemleri güçlendirip geliştirmek amacıyla düzenlemelerde bulunabilir.

Kamu hizmetlerinin aksatılmadan yerine getirilebilmesi için vergi borcunun zamanında ve noksansız ödenmesi gerekir. Vergi yasaları gereklerinin zamanında ve öngörülen kurallara uygun biçimde yerine getirilmesi ve böylece yasaların etkinliğinin sağlanması amacıyla, vergi kaçakçılığı suçlarına ilişkin kısa süreli özgürlüğü bağlayıcı cezaların para cezasına çevrilmesinde, 647 sayılı Yasa hükümlerinden farklı kurallar konulmasında, Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devleti ilkesi ile 10. maddesinde yer alan eşitlik ilkesine aykırılık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle iptali istenen kural, Anayasa'nın 2., 10. ve 38. maddelerine aykırı değildir.

Başvurunun reddi gerekir.

Bu görüşlere Yalçın ACARGÜN katılmamıştır.

VI- SONUÇ

4.1.1961 günlü, 213 sayılı "Vergi Usul Kanunu"nun 4369 sayılı Yasa ile değiştirilen 359. maddesinin (a) bendinin son paragrafının "... yürürlükte bulunan asgari ücretin bir aylık brüt tutarının yarısı esas alınır ..." bölümünün Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, Yalçın ACARGÜN'ün karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA, 26.9.2002 gününde karar verildi.

Başkan
Mustafa BUMİN

Başkanvekili
Haşim KILIÇ

Üye
Samia AKBULUT

Üye	Üye	Üye
Yalçın ACARGÜN	Sacit ADALI	Fulya KANTARCIOĞLU
Üye	Üye	Üye
Ertuğrul ERSOY	Tülay TUĞCU	Ahmet AKYALÇIN
Üye	Üye	
Enis TUNGA	Mehmet ERTEN	

KARŞIOY YAZISI

Anayasa'nın 38. maddesi ile suç ve cezaların yasallığı ilkesi öngörülmüştür. Bu ilke gereği olarak yasakoyucu yasama yetkisini kullanırken Anayasa'nın temel ilkelerine ve ceza hukukunun ana kurallarına bağlı kalmak koşuluyla, hangi eylemlerin suç sayılması, suç sayılan eylemlerin hangi tür durum ve davranışların ağırlaştırıcı veya hafifletici neden olarak kabul edilmesi gerektiğini yasayla belirlemek zorundadır.

İptali istenen kuralla vergi kaçakçılığı nedeniyle hükmolunan hapis cezasının para cezasına çevrilmesinde, hapis cezasının her bir günü için, sanayi sektöründe çalışan onaltı yaşından küçük işçilerin, yürürlükte bulunan asgari ücretin bir aylık brüt tutarının yarısı esas alınacaktır. Bu şekildeki düzenleme ile yürütme tarafından belirlenen asgari ücret ceza tayininde esas alınmaktadır. Oysaki suç ve cezaların yasama organınca ve yasayla belirlenmesi Anayasa'nın 38. maddesinin buyruğu olup bu şekildeki düzenleme ile ceza miktarını belirleme dolaylı yoldan yürütme organınca yapılmaktadır. Bu nedenle iptali istenen Yasa kuralı Anayasa'nın 38. maddesine aykırı olup iptali gerekir. Bu nedenle aksi yönde oluşan çoğunluk görüşüne karşıyım.

Üye
Yalçın ACARGÜN